

9922

1379 februari 15

Strängnäs

Bo Jonsson, drots i Sverige, kungör i öppet brev att han genomför ett lagenligt jordskifte med biskop Tord och domkapitlet i Strängnäs. Utfärdaren överlåter därvid till biskop Tord 10 öresland och 4 penningland jord i Söderby i Ösmo socken i Yttre Tör (nu Sotholms härad), 10 öresland i Malmö, 8 örtugland i Svilunda, 3 öresland i Jäder (alla) i Jäders socken, ½ öresland i Viby i Kjula socken, 16 örtugland i Stora Tidö i Hammarby socken, 7 örtugland i Hackesta i Husby Byring (nu Husby-Rekarne) socken och 1 öresland i Rinkesta i Ärla socken, allt i Österrekarne härad i Strängnäs biskopsdöme. I utbyte mot dessa egendomar överlåter biskop Tord till utfärdaren 2 markland jord i Vikby, ½ åttondels örtugland jord i Harby, 7 örtugland i Östra Ekeby, 2 örtugland i Västra Ekeby, ½ tolftefels örtugland i Rösta (allt) i Kärnbo socken, 2 öresland i Herrestad, 5 öresland och 2 penningland i Harby (båda) i Toresunds socken i Selebo härad. Bo Jonsson ger de nämnda egendomarna i Söderby, Malmö, Svilunda, Jäder, Viby, Stora Tidö, Hackesta och Rinkesta med alla tillagor till biskop Tord och dennes efterkommande med full dispositionsrätt. Utfärdaren själv och hans arvingar avstår från alla anspråk efter denna dag. Om någon av egendomarna, vilket Gud förbjude, lagligen hindras för biskop Tord eller hans efterkommande, på vilket sätt detta än kan ske, förbinder sig utfärdaren att inom ett år efter att så skett ersätta honom med annat likvärdigt gods i lika gott läge efter utlåtande av två män på biskop Tords och hans efterkommandes vägnar och två män på utfärdarens och dennes arvingars vägnar. För den händelse att dessa fyra goda män inte kan mötas innan året är över har den av parterna som vill stå fast vid jordskiftet genom detta brev rätt att inkalla lagmannen i Södermanland, häradshövdingen i det härad där egendomarna är belägna samt domprosten och en kanik i Strängnäs, för att de ska komma överens om hur mycket av skiftet som ska återgå inom sex veckor. Om något större hinder skulle uppstå gäller landslagen. Bo Jonsson ger häradshövdingen i det härad där egendomarna är belägna fullmakt att ge fasta på dem till biskop Tord eller hans ombud på rätt tingsdag och tingsplats i enlighet med landslagen, och han lovar att hålla alla delar av överenskommelsen.

Utfärdaren ber riddarna Karl Ulfsson av Tofta, Knut Karlsson, Staffan Ulfsson och Sten Stensson, samt Ulf Jonsson, Karl Knutsson och Peter Djäken i Hållsta att besegla tillsammans med honom själva.

Orig. på perg. (32,1 x 25,9 cm, uppveck 2,0 cm; 38 rader), Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11431.

Regest: RPB nr 1405.

Vidfäst brev 1382 2/10 (SDHK nr 12254).

Angående Strängnäs biskopen Tord (Gunnarsson) se M. Collmar, Strängnäs stifts herdaminne I (1977), s. 51 ff.

Bland sigillanterna hänvisas för Karl Ulfsson (Sparre av Tofta), Knut Karlsson (Sparre av Tofta), Staffan Ulfsson (Ulv), Sten Stensson (Bielke) och Ulf Jonsson (Aspenäsätten) till SRM s. 53, 55, 72 f., 74 och 81; för Peter (Torstensson) Djäken (Schack av Skylvalla) till J. E. Almquist i Släkt och hävd 1960, s. 6 f. och s. 24.

Angående orterna se DMS, Södermanland 2:1. Om (det nu försvunna) Hackesta/Hacksta se också J. A. Almquist, Frälsegodsen i Sverige 2:2 (1935), s. 497.

Det föreliggande brevet är Strängnäs domkyrkas exemplar, jämför motbrev i DS nr 9923 nedan.

Alla the mæn thætta breff høra æller see · helsar iach Boo Ionsson drotsæte ij Sweriche kærlicha meth Gudhi. Kænnis iach *meth* thesso mino vpno brefwe · swa fore æpterkomandom som nærwarandom · mich *meth* godhwilia ok beradhno modhe · hafwa giort eet skælikit och · witerlicht iordha skipte · ok godza · meth hedherlighom hærra · ok anderlighom fadher · biscop Thorde · aff Strengenæs · *meth* allo hans capituli samphthykio ok radhe ij swa mato som hær æpter six · at iak thøm fornæmpda biscop Thorde · ok hans æpter komandom · til awærdelighe ægho vplater · thæsson godzsen hær æpter næmpnas · først ij Sudherby · tyo ørisland ok fyra pænningsland iordh · ij Ødzmo sokn ij Ytra Thøør, ij Malmø tyo ørisland iordh · ij Swinalundom atta ørtoghland iordh ij Iædher thry ørisland iordh ij Iædhers sokn · ij Wiby eet halft ørisland iordh ij Kiwla sokn · ij Dighra Tydhege sæxtan ørtoghland iordh ij Hamarby

sokn · ij Hakastom siw ørtoghland iordh · ij Husaby Byring sokn · ij Rinkastom eet ørisland iordh · ij Iærsla sokn · ij Østerrech hundare · ij Strægnæs biscops dømme ligiande · fore hwilkin godz · fornæmpde · biscop Thordher mich ater vplot ij ræto skipte · først ij Wicby tw marc-land iordh, ij Haarby half attunde ørtoghland iordh · ij Østra Ekeby · siw ørtoghland iordh, ij Wæstra Ekeby tw ørtoghland iordh, ij Rødzsta¹ · half tholfte ørtoghland iordh · ij Kyrna sokn · ij Hæristom tw · ørisland iordh · ij Haarby fæm ørisland ok tyo pænningsland iordh · ij Thorsu sokn ij Silbohundare ligiande · Hwilkin forscripna godz · ij Sudherby ij Malmø ij Swinalundom ij Iædher · ij Wiby ij Dighra Thidhege ij Hakastom ok ij Rinkastom meth hws · iordh akrom ok ængiom skoghom ok fiskewatnom · ok meth allom thera tillaghom nær ok fiærre innan gardz ok vtan · ij wato ok thorro · næmpdo och · onæmpdo engo vndan thagno som thessom godzsom aff aalder tillighat hafuer · ok nw tilhøra kan · afhender iak mich ok minom arfwom · ok tilægnar ok hemolt gør · fornæpda biscop Thordhe ok hans æpterkomandom til æuærdeligha · ægho · swa at han meth sinom æpterkomandom ma thessin forscripna godzen · styra · ok radha · wænda sælia · ok allaledhis skipa æpter sinom eynom wilia som homom nyttast ok bæst synis ohindrat ok oqwalt fore mik ok minom arfwom ok fore hwariom manne · a mina wægna · æpter thænna dagh · widher sannind vtan alt arght · hender thet ok swa · at thøm fornæmpda biscop Thordho æller hans · æpter komandom · kunde nokot aff thessom godzsom · eet æller flere · æller alt saman nokrom lundom meth ræt · domom eller landzlaghom · afgaa · swa thet iak æller mine arfwa · gatom thet homom æller hans æpterkomandom · ey hemolt giort som Gudh forbiwdhe · tha binder iak mik til ok mina arfwa · thøm sama biscop Thorde æller hans æpterkomandom · annath swa goth godz · swa mykit homom afgaa kan · ok thet swa læggha liggir ij geen gifwa innan eet aar · æpter thet at homom eller hons æpterkomandom godzet afgangit ware · æpter saghn godhra manna · thwæggia aa hans · ok hans æpterkomanda wægna · ok twæggia a mina ok mina arfwa · wegna · ther wi a badha sidhor · a · forwaradhe ærom vtan alla nesæghn ok arghaliist. Hender thet ok swa · at ther nokor forslwman^{a,2} kan innan koma · at the fyre godhe mæn · ey wilia saman koma · som ther til wardha næmpde · antighæ a mina eller mina arfwa wegna · eller · a biscops Thordz eller hans æpterkomandæ wægna · thætta forliika ok iampka innan areth som før skrifwat ær · a hwilka sidhona thet hælst brista kan · tha gifwom wi a badha sidhor · thøm som skiptet halda · wil · ganska · makt ok wald · meth thesso brefwe · at han taghi ther til laghmannen · ij Sudhermannalande · ok hæradzhøfdhingian ij thy hundare som godzsen liggia innan domproisten ok een kannok · aff Strengenes · at the thet iampke ok liike · thøm ther brister · ælla wise homom swa mykit · ater aff sama skipteno · som homom afgaa kan innan sex wikor · æpter thet thøm wardher tilsakt · kan ther tha nokor meræ hinder ij koma / æn nw før skrifwat ær · tha gange thet æpter landzlaghom · Framledhis gifuer iak hæradzhøfdhingianom ij thy hundare som godzsen liggia innan / ganska makt ok wald meth thesso brefwe / thøm fornæmpda biscop Thordhe · æller hons^b wisso budhi · thessin forscripna · godzsen at fastfara meth fastom ok fullom skælom · a rættom thinxdagh ok thinxstath · æpter landzlaghom til æwærdeligha ægho · alla thessa forscripna articulos · ok hwan thera særdelis vm sich · lofwar iak fornæmpde Boo Ionsson · meth minom arfwom thøm fornæmpda biscop Thordhe ok hans æpterkomandom · fasta stadhugha at halda · vtan alt arkt · Til hwilkins brefs meræ wisso ok høghre bewaring / sæter iach mit incighle hær fore / ok ther til bedhis iak ærlicha manna

incighle for thætta breff / swa som hærra Karls Vlfsons aff Thoptom · hærra Knwt Karlsons, hærra Staphen Vlfsons, hærra Sten Stensons / riddara · Vlff Ioanssons · Karl Knwtzsons ok Pædhar Dyækn aff Holastom³ · til witnisbyrdh · Scriptum Strengenes anno Domini M^occc^olxx^o nono, die beati Sighfridi episcopi.

På baksidan: J : J :

Permutacio bonorum Wibykierna ^cjn bona Suderby parrochie Ødzmo / Malmø · Swinalunda^d et Jæder, parrochie Jæder / Wiby parrochie Kiwla / Dighra Tidheghe parrochie Hamarby / pro Haqasta parrochie Husaby Byring et Rinkasta parrochie Jærla^c

Sigill: nr 1 runt av brunt vax, diameter 3,0 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 408, avbildat i H. Klacken-berg i Medeltidens mångfald, 2008, s. 220): [...]ion[...]; nr 2 runt av brunt vax, diameter 3,2 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 118, avbildat i Klacken-berg, a.a., s. 221): + S' [...]roli : W[...] militis; nr 3 runt av brunt vax, diameter 2,7 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 118): + S' + Kanvti xx Karlsson militis x; nr 4 endast sigillremsa; nr 5 runt av brunt vax, diameter 2,8 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 11): S' x Stenon[...] [x S]ten[...]; nr 6 endast spår efter sigillremsa på uppvecket; nr 7 runt av brunt vax, diameter 2,4 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 120): S' [...]l[...]; nr 8 runt av brunt vax, diameter 2,5 cm (heraldiskt sigill, se SMV I s. 214): [...] Pe[t]ri [...].

Text på sigillremsa nr 2: Karl · Vlfson; nr 4: hærra · Staphan Vlfson; nr 5: [St]en Stenson; nr 8: [...] Dyekn.

^a Bokstäverna sl efter rättelse. ^b För väntat hans. ^{c-c} Med annan hand. ^d Swina lunda utan avstavningsstecken vid radskifte.

¹ Rösta, nu försvunnen gård i Kärnbo socken, möjligen avses Rösta i Ytterenhörna socken; jfr OAU. ² Troligen liktydigt med ordet forskiälaman. ³ Hållsta i Frustuna socken.

9923

1379 februari 15

Strängnäs

(Strängnäs-biskopen Tord genomför jordskifte med Bo Jonsson, drots i Sverige. Om någon av egen- domarna, vilket Gud förbjude, lagligen hindras för Bo Jonsson, på vilket sätt detta än kan ske, förbinder sig utfärdaren att inom ett år efter att så skett ersätta honom med annat likvärdigt gods i lika gott läge efter utlåtande av två män på Bo Jonssons och hans arvingars vägnar och två män på utfärdarens och dennes arvingars vägnar.) För den händelse dessa fyra goda män inte kan mötas innan året är över har den av parterna som vill stå fast vid jordskiftet genom detta brev rätt att inkalla lagmannen i Södermanland, häradshövdingen i det härad där egendomarna är belägna samt domprosten och en kanik i Strängnäs, för att de ska komma överens om hur mycket av skiftet som ska återgå inom sex veckor. Om något större hinder uppstår gäller landslagen. Biskop Tord ger häradshövdingen i det härad där egendomarna är belägna fullmakt att ge fasta på dem till Bo Jonsson eller hans ombud på rätt tingsdag och tingsplats i enlighet med landslagen, och han lovar att hålla alla delar av överenskommelsen.